

НАПРЯМ 4

**ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТА МІЖКУЛЬТУ
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

**ЛІНГВОКУЛЬТУРНА СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ
ТВОРІВ ЛІНИ КОСТЕНКО АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

Вараніцька А. В.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

У період глобалізаційних процесів, що з кожним роком сильніше впливають на наше життя, все менше творів різних національних літератур залишаються без перекладу.

Сучасному читачеві без проблем вдається розшукати той чи інший шедевр рідною мовою. І справді, сьогодні на книжковому ринку представлено безліч достойних перекладів, що вражають не лише своєю точністю, але й відмінною передачею культурного коду [6, с. 30-31].

І хоч прозові епічні твори зараз користуються найбільшою популярністю, серед способів відображення дійсності в літературі незвичайне місце посідає саме поезія. Проблемна специфіка її перекладу базується на особливій формі організації тексту, а саме рими та розміру, і неповторних символах, образах, тропях тощо.

Перекладач мусить створити еквівалент оригіналу так, аби твір не втратив сенсу та водночас був зрозумілий новим читачам, оскільки у кожного народу асоціативні та семантичні зв'язки між мовними одиницями свої [4, с. 3-4].

Виключенням не стали і переклади віршів Ліни Костенко. Письменниця приголомшує не одне покоління читачів та літературознавців оригінальністю, неповторністю, парадоксальністю художніх здобутків, де людське життя змальовується в усьому можливому розмаїтті його проявів. Саме тому творчість сучасної української поетеси користується неабиякою популярністю як на території рідної держави, так і поза її межами, де зараз гостро стоїть

проблема збереження самоідентифікації національної культури в умовах стрімкої глобалізації.

Неповторна душа текстів Ліни Костенко, виняткове мовне чуття, новаторська сторона змалювання образу України спонукають звичайних читачів, літературознавців та перекладачів все глибше занурюватися в її творчий доробок, що вирізняється потужністю філософських та світоглядних концептів, які насправді можна назвати лінгвокультурною репрезентацією української ментальності [2, с. 112].

На межі таких концептів знаходиться одна з найулюбленіших народом поезій Ліни Костенко «Крила» (1958 р.). Саме у заголовку знаходиться найбільше символічне навантаження. Образ крил посідав одне з основних місць у міфології. Ще тисячі років тому люди відзначали політ, як щось далеке, недоступне, однак прекрасне й грандіозне. Тому мотив крил та загалом крилатості став провідним у трактуванні їх метафоричного значення: мрії, потужності, натхненності, свободи. Крилатими зображували богів різних народів світу: єгипетських, грецьких, слов'янських тощо [3, с. 58-60]. Такий образ не потребує особливого трактування у перекладі поезії, і саме тому Дж. Вейр використовує його в англійському варіанті вірша 'The Wings'. Він вдало передає особливий стан окриленості людини в заключних рядках: «*Людина нібито не літає... / А крила має. А крила має!*» – «*Man allegedly does not fly... / A wing has. A wing has!*» [4, с. 19]. Однак у самому тексті поезії допускається певних помилок, що впливають на рівень сприйняття та розуміння англомовним читачем.

Перш за все слід відмітити відсутність наголосу на природі людських крил. Якщо Ліна Костенко в оригіналі звертає особливу увагу на те, що крила не обов'язково мають бути матеріальними, чим стверджує метафоричність образу, то Дж. Вейр у перекладі цю особливість упускає: «*Вони, ті крила, не з пуху-пир'я*» – «*They are the wings, not down, now*» [4, с. 19]. Через це акцент зміщується з того, що крила – це насамперед уособлення людських чеснот, на те, що вони не дають упасти духом.

Окрім того у тексті присутні парадокси із перекладом займенників. Зокрема, рядки: «*А як же людина? А що ж людина? / Живе на землі. Сама не літає*» [4, с. 19] в оригіналі змістовно пов'язані між собою, зважаючи на те, що мова у них йде саме про людину. В перекладі можна зустрітися зі спотворенням змісту, оскільки ліричний герой переходить із загальної розповіді на власну особистість: «*But what about the man? And what about the man? / He lives on the ground. I do not fly*». Такий перехід не є виправданим, оскільки також зміщує акцент та створює плутанину з особами і у наступному рядку: «*A wing has. A wing has!*».

Крім неточностей підібраних лексем, які впливають на оригінальний зміст та символізм, існує значна відмінність у формі поезії. Переклад позбавлений вате римування, яке створює особливу милозвучність та задає тон усьому твору.

Отже, переклад поетичних творів Ліни Костенко викликає труднощі на різноманітних мовних рівнях. І навіть у творах, де основні концепти досить схожі із мовою, на яку здійснюється переклад, можна допустити похибки, які здатні змінити оригінальний задум. Саме тому потрібно віртуозно застосовувати лексико-граматичні та стилістичні трансформації метафоричних концептів, аби не помилитися у виборі потрібного слова.

Література:

1. Боровинський І.М. Відтворення образної своєрідності поезій англійських та американських романтиків в українських перекладах. Київ: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2011 С. 7.
2. Гордасевич Г. Л. Під галактик очима карими. Ліна Костенко. Силуети поетес: Літ. портрети. Київ: Рад. письм., 1989. С.108-143.
3. Комариця М. Християнська міфологічна інтерпретація символу крила в українській поезії 2004. № 6. С. 58-61.
4. Костенко Л. Крила : [вірш] // Історія України. 2017. № 2. С. 19.
5. Корунець Л. В. Теорія і практика перекладу. Вінниця : Нова книга, 2001. 16 с.
6. Фоміна Л. В. Методичні рекомендації з дисципліни «Особливості перекладу художніх творів» для студентів заочно-дистанційної освіти спеціальності «Переклад» Дніпро, 2015. 164 с.

METHODS OF TRANSLATING IDIOMS

Коновальчук С. А.,

*кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри романо-германської філології
Тернопільський національний педагогічний університет
Імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Вирста Д. І.,

*студентка факультету філології і журналістики
Тернопільський національний педагогічний університет
м. Тернопіль, Україна*

Everyone knows that to be able to speak a foreign language at a high level, it is not enough to know the rules of grammar and have a rich vocabulary. In addition, every language is rich in many expressive means of speech: proverbs, sayings, and idioms. So, today we want to talk about idioms. It is important to consider the linguistic and cultural features of the English language.

Doubtless, it is impossible to imagine literary texts without idioms. According to professor Koonin [2, p. 275], idioms are phraseological units which are